

20. ДАЛО. – Ф. 293, оп. 1.
 21. ДАЛО. – Ф. 296, оп. 1.
 22. Дорошенко В. Українська національна бібліотека: Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка у Львові / В. Дорошенко. – Львів, 1936.
 23. Драгоманов М. Переписка / М. Драгоманов. – Львів, 1901. – Т. 1. – С. 77.
 24. Ковалюк Р. Український студентський рух на Західних землях XIX–XX ст. / Р. Ковалюк. – Львів, 2001. – С. 101.
 25. Колосовська О. Бібліотека Народного Дому: з історії формування фондів / О. Колосовська // Записки Львівської наук. б-ки ім. В. Стефаніка : зб. наук. пр. Вип. 9/10 / НАН України, Львів, наук. б-ка ім. В. Стефаніка. – Львів, 2002. – С. 114–134.
 26. Колосовська О. М. Кириличні стародруки з бібліотеки Богословського наукового товариства у Львові (на матеріалах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка АН України) / О. М. Колосовська // Історія релігій в Україні : тез. повідомлень IV круглого столу (Львів, 9–10 трав. 1994). – Львів ; Київ, 1994. – С. 98.
 27. Колянковський М. Про долю бібліотеки Богословської Академії / М. Колянковський // Світильник істини : джерела до історії Укр. католиц. богослов. акад. у Львові: 1928–1944. З нагоди її 50-літнього ювілею. – Торонто ; Чикаго, 1983. – С. 524.
 28. Кривецький І. Бібліотека Народного дому у Львові / І. Кривецький // Літ. наук. вісн. – 1905. – Т. 29, кн. 2.
 29. Кривецький І. Бібліотека НТШ у Львові / І. Кривецький. – Львів, 1923. – С. 6–7.
 30. Кунанець Н. Мандрівні бібліотеки товариства „Просвіта” Галичини: перша половина XX ст. / Н. Кунанець // Бібл. планета. – 2005. – № 1. – С. 31–33.
 31. Кунанець Н. Бібліотеки товариства «Просвіта»: Особливості діяльності / Наталія Кунанець // Записки ЛНБ ім. В. Стефаніка : зб. наук. пр. / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаніка. – Львів, 2003. – Вип. 11. – С. 181–188.
 32. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаніка. Відділ рукописів. – Ф. 1, оп. 2.
 33. Там само. – Ф. 50, од. зб. 34. – 205 арк.
 34. Там само. – Ф. 54.
 35. Там само. – Ф. 77.
 36. Там само. – Ф. 196.
 37. Там само. – Ф. 204.
 38. Лозинський І. М. Іларіон Свенціцький – бібліограф і бібліотекознавець / І. М. Лозинський // Книгознавство та бібліографія : зб. наук. пр. / ЛНБ ім. В. Стефаніка АН України. – К : Наук. думка, 1983.
 39. Мицько І. Святоуспенська Лавра в Уневі (кінець XIII ст. – кінець XX ст.) / І. Мицько. – Львів : Свічадо, 1998. – С. 64–65.
 40. Нарис історії Українського богословського наукового товариства: В 45-ліття заснування // Янів В. Студії та матеріали до новішої української історії / В. Янів ; з передм. Н. Полянської-Василенко. – Мюнхен, 1970.
 41. Наук. бібл. Держ. природозн. музею, фонд рукописів. – Ф. 1, оп. 1.
 42. Палюх О. До історії бібліотеки Львівських друкарів (1868–1900 рр.) / Ольга Палюх // Бібліотеки на західноукраїнських землях : матеріали 2-ої конф., Львів, 29 жовт. 2004 р. / уклад. М. Кульчицький, Н. Кунанець. – Львів, 2006. – С. 42.
 43. Пелех В. Мій святий працедавець / В. Пелех // Альманах УНС. – 1989. – С. 100.
 44. Перелік інституцій, що надіслали свої видання до бібліотеки НТШ // Дорошенко В. Стан бібліотеки в 1914–1920 рр. / В. Дорошенко. – Львів, 1921. – 82 с.
 45. Сліпий Й. Богословське наукове товариство та його статути / Й. Сліпий. – Львів, 1924. – С. 9.
 46. Соляник А. А. Система документопостачання бібліотечних фондів: закономірності розвитку / А. А. Соляник. – Х, 2005. – С. 95.
 47. Токарський Ю. Дубляни : історія аграр. студій, 1856–1949 / Львів. держ. аграр. ун-т ; Ю. Токарський. – Львів : Ін-т українознавства НАН, 1996.
 48. Учитель. слово. – 1930. – Ч. 12–13. – С. 199.
 49. Хроніка НТШ. – 1920. – Ч. 63–64.
 50. Хроніка НТШ. – 1922. – Ч. 65/66. – С. 77.
 51. Хроніка НТШ. – 1930. – Вип. 1–2. – Ч. 69–70.
 52. Хроніка НТШ. – 1932. – Ч. 71. – С. 13.
 53. Хроніка НТШ. – 1935.
 54. ЦДІА України м. Львів. – Ф. 129, оп. 1, спр. 1046, арк. 1.
 55. ЦДІА України у Львові. – Ф. 130, оп. 1.
 56. ЦДІА України у Львові. – Ф. 309, оп. 1.
 57. ЦДІА України у Львові. – Ф. 348, оп. 1, спр. 6407. – 98 арк.
 58. ЦДІА України у Львові. – Ф. 577, оп. 1, спр. 9, арк. 1–61.
 59. Ясіновська О. Колекція Євангелій з бібліотеки Львівської Ставропігії / Оксана Ясіновська // Успенське братство і його роль в українському національному відродженні : доп. та повідомл. наук. конф., 4–5 квіт. 1996 р. – Львів, 1996. – С. 67–72.

СОЦІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В БІБЛІОТЕКАХ

УДК 316:02

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – ОСНОВНЕ ЗАВДАННЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ (ПРИКЛАДНОЇ) СОЦІОЛОГІЇ

У статті наголошується на переважно практичній спрямованості бібліотечної соціології. Наведено приклади загальноукраїнських і регіональних досліджень із характеристикою їхнього змісту, обсягу і мети.

Ключові слова: бібліотечна соціологія, соціологічні дослідження, впровадження результатів дослідження.

В статті делается акцент на преимущественно практической направленности библиотечной социологии. Приводятся примеры всеукраинских и региональных исследований с характеристикой их содержания, объема, цели.

Ключевые слова: библиотечная социология, социологические исследования, внедрения результатов исследования.

The author of the article emphasizes the mainly practical orientation of the librarian sociology. She exemplifies the all-Ukrainian and regional researches, gives the description to its content, volume and aims.

Key words: the librarian sociology, the sociological researches, the research's results implementation.

СОЦІОЛОГІЯ (від лат. *societas* – спільність, суспільство і грец. *logos* – вчення) – наука про закони та форми соціального (суспільного) життя людей у його конкретних проявах: різних за складністю соціальних системах, спільнотах, інститутах, процесах [12]. Це наука про поведінку людини в суспільстві, соціальні основи цієї поведінки, інтереси людей, їхні ціннісні орієнтації тощо. Саме ця наука,

використовуючи свій інструментарій, може запропонувати бібліотеці адекватну інформацію щодо соціокультурної ситуації, в котрій бібліотека функціонує. Це вкрай важливо, оскільки бібліотека не повинна відставати від потреб суспільства. Принаймні, дистанція між ними має бути мінімізована.

Т. Бозуш

Інтерес до використання соціології в бібліотечній діяльності виник на початку минулого століття. Соціологічні методи для вивчення читачів пропонували застосовувати ще в 20-ті роки ХХ століття видатні діячі бібліотечної справи Д. Балика та Н. Фрідьєва [1; 13]. На той час соціологія в бібліотечній справі була пов'язана виключно з двома проблемами: вивченням читацького попиту і оцінкою читачами роботи конкретних бібліотек. Отже, бібліотечна соціологія виникла саме з потреб практики. Відтоді стало зрозуміло, що ця наука допомагає вирішувати проблеми функціонування книгозбірень. Але згодом, на жаль, на тривалий час соціологічна робота в бібліотеках призупинилась і була поновлена лише на межі 1960–1970-х років, ставши важливою складовою бібліотечнознавчих розвідок.

Сьогодні соціологічні дослідження широко ввійшли в практику роботи публічних бібліотек України. Леде не всі книгозбірні проводять власні (принаймні хоч маленькі) розвідки, які являють собою різновидність прикладних досліджень галузевої соціології [11]. Вони, як правило, дають нам емпіричний рівень соціологічного знання і мають виражену практичну спрямованість, що дозволяє визначити місце тієї чи іншої бібліотеки в соціокультурному просторі регіону та й взагалі на ринку бібліотечно-інформаційних послуг. Це дає можливість бібліотечній установі формувати завдання своєї діяльності з урахуванням потреб наявних чи потенційних користувачів.

Безпосереднім приводом для проведення дослідження може бути та чи інша проблема, що вимагає свого вирішення. Дуже часто здійснювані розвідки зумовлюють появу нового погляду на, здавалось би, знайомі питання чи стан речей. Адже, при звичайстві до певного стану справ, інколи ми навіть не замислюємося про необхідність змін. Дослідження дає можливість зовні подивитися на проблему, зруйнувати установлені стереотипи, побачити перспективу, а можливо – виробити прогноз на майбутнє.

Тематика досліджень, котрі здійснюють великі та малі бібліотеки, дуже широка і охоплює багато аспектів бібліотечної діяльності. Увагу бібліотечного соціолога можуть привернути безліч тем та питань: контингент користувачів; мотивація їхнього звернення до бібліотечних послуг; запити споживачів та їхнє задоволення; тематика замовлень і причини відмов; думка користувачів про склад фондів, довідковий апарат та довідково-інформаційне обслуговування, технічне оснащення бібліотеки, комфортність обслуговування, компетентність, уважність і ввічливість працівників; значимість бібліотечних джерел інформації; ставлення користувачів до бібліотеки, оцінка її діяльності. Частіше за все за своєю природою дослідження є маркетинговими, тобто за їхньою допомогою бібліотека хоче вирішити конкретну проблему чи комплекс проблем. Особливо це стосується розвідок, метою яких є вивчення ступеня задоволеності користувачів різноманітними аспектами діяльності бібліотеки; відповідності цієї діяльності реальним потребам. Своєчасно проведене соціологічне дослідження допомагає приймати точні стратегічні рішення, що стосуються розвитку як окремої книгозбірні, так і всієї галузі.

У роботі бібліотек чітко простежується тісний взаємозв'язок науки та практики: науковці та фахівці-практики окреслюють проблемне коло питань, котрі потребують вивчення, дослідники здійснюють розвідку, визначають шляхи рішення проблем, а практики впроваджують рекомендації за наслідками досліджень.

Отже, умовно можна визначити такі основні етапи бібліотечнознавчих розвідок:

- окреслення проблематики дослідження (практики, дослідники);
- набуття знання (дослідники);
- поширення знання (дослідники);
- застосування знання (дослідники, практики).

Застосування результатів розвідки є кінцевою і часто найважчою його фазою. Висновки прикладних досліджень повинні вести до практичних змін і подальшого удосконалення. Дуже важливе завдання – трансформувати отриману інформацію в прагматичне русло. Все має бути достатньо конкретизовано і переведено на мову реальної практики, являти собою ефективну систему практичних заходів. Питанням упровадження результатів дослідження в практику роботи бібліотек завжди приділялася належна увага. У структурі науково-дослідницького відділу НПБУ деякий час був сектор впровадження результатів, для бібліотек видавалися методичні рекомендації [8], складалися координаційні плани цієї роботи. Кожні п'ять років виходять друком огляди досліджень, проведених бібліотечними закладами України [11].

Нині не існує чіткої системи організації впровадження результатів досліджень. Причина, мабуть, у тому, що впровадження, як і сама розвідка, – процес творчий, важко піддається чіткому регламентуванню і часто густо не залежить від бажання дослідників, а має об'єктивні перепони.

Якою може бути тактика успішного впровадження? По-перше, ніколи не можна одним зусиллям провести кардинальні зміни. Впровадження чи нововведення слід розпочинати з тієї точки, де воно має найбільше шансів на успіх, як правило, це найбільш вузьке місце, що і викликало потребу в дослідженні. Для успіху будь-якої справи стартова точка повинна бути вдалою.

Форми впровадження можуть бути різні. Найбільш поширені – висвітлення результатів у виступах і публікаціях та комплекс заходів, спрямованих на досягнення зміни ситуації.

Ступінь цих змін може бути різним і не обов'язково повинен бути масштабним. Більш ефективна, на наш погляд, концепція „маленьких кроків” („Маленький принц” А. де Сент-Екзюпері).

Усвідомлюємо, що результати дослідження автоматично не сприяють змінам. Упровадження передбачає з'ясування змісту процесу змін, визначення, хто і як їх буде здійснювати, встановлення правил, за якими ця робота відбуватиметься. А для цього потрібен діалог дослідників та практиків.

Розглянемо розробки останніх років як ілюстративний матеріал застосування результатів дослідження на практиці.

У 2004 році за методикою НПБУ на базі бібліотек різних рівнів 18 областей України та АРК було проведено дослідження **«Незадоволений читацький попит на вітчизняну книжкову продукцію. Пропозиції щодо її видання та перевидання»** [2]. Підставою для його здійснення стала постанова Кабінету Міністрів України від 1 липня 2002 року № 900 «Про затвердження Програми поповнення бібліотечних фондів на період до 2005 року». В 2008 році для актуалізації даних зроблено повторний зріз.

Отримані списки незадоволеного попиту з 2004 року щорічно використовуються при закупівлі книг за Державною програмою розвитку і функціонування

української мови на 2004–2010 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2003 року № 1546.

У 2006–2008 рр. НПБУ здійснила дослідження **«Публічні бібліотеки України в контексті соціокультурного простору регіону»** [3–4] та **«Сільська бібліотека на мапі України»** [6–7]. Їхньою метою було визначення ролі і місця публічної бібліотеки в сучасному соціокультурному середовищі різних регіонів.

У кожному базовому регіоні проводилось опитування не лише користувачів бібліотек, а й жителів, представників органів влади, які опікуються питаннями культури. Ця діяльність сприяла популяризації книгозбірень та стала поштовхом до розуміння місцевою владою проблем бібліотек і пошуку шляхів їхнього вирішення. Зокрема, отримані матеріали було взято до уваги Кабінетом Міністрів України, який прийняв постанову щодо підвищення оплати праці бібліотекарів. Окрім того, кожна базова бібліотека одержала корисні відомості щодо порад користувачів та їхнього бачення шляхів підвищення авторитету книгозбірні у своєму населеному пункті.

Сільська бібліотека неодноразово ставала предметом регіональних наукових розвідок. Дослідження **«Сільська бібліотека на мапі України»** дало багатий фактичний матеріал і зафіксувало кризову ситуацію в цих закладах. Одним із прикладів впровадження результатів цього дослідження можна назвати проведення в Миколаєві бібліотечного форуму «Сільська бібліотека: стратегія поступу в майбутнє», який привернув увагу широкого загалу (а на ньому були присутні керівники обласного рівня, представники сільських рад, спонсори, партнери) до проблем сільських бібліотек, що дає надію на покращання ситуації.

Відповідно до Закону України «Про обов'язковий примірник документів» від 02.04 1999 р. № 595-XIV та постанови КМ України «Про порядок доставляння обов'язкового примірника документів» від 10.05.2002 р. № 608, було проведено загальнодержавне дослідження **«Обов'язковий примірник документів (місцевий) та повнота його надходжень до бібліотек України»**. У ньому брали участь ряд ОУНБ. Було зафіксовано відсутність системи інформування про видавничі організації та їхню друковану продукцію. Всі обласні книгозбірні представили списки видавничих центрів свого регіону, що дало можливість надіслати їм листи. І, як результат, – було додатково отримано ряд видань.

Деякі бібліотеки провели в рамках даного дослідження значно ширшу роботу, яка дозволила отримати цікаві результати. Наприклад, Тернопільська ОУНБ вивчала історію та розвиток книговидання в місті, структуру видавничого сектору та його тематичну спрямованість; динаміку та обсяги надходжень обов'язкового безоплатного (місцевого) примірника документів до ОУНБ за різними параметрами; досліджувала механізм інформування про нові книги [9]. Підсумком цієї масштабної роботи стало видання збірника [10] та проведення науково-практичної конференції за участю бібліотечних фахівців та видавців. І, як результат, надходження обов'язкового примірника до фондів обласної бібліотеки покращилось.

Широкі можливості для впровадження результатів надають також матеріали локальних розвідок. Уже в ході дослідження **«Бібліотека і правова інформація: користувач, ресурси, послуги»**, що проводила НПБУ

в 2009 році, було розпочато впровадження результатів у практичну діяльність: вивчення запитів користувачів було враховано при формуванні фонду Центру правової інформації (ЦПІ). В ході телефонного опитування, паралельно, рекламувалася діяльність ЦПІ та громадської приймальні.

У результаті вивчення **«Фонди дореволюційних нотних видань ХДНБ»** картотека цих видань поповнилася більш ніж 2 000 наукових бібліографічних записів та було видано каталог. І таких прикладів можна навести багато.

Для успішної дослідницької діяльності надзвичайно важливе значення має кадрове питання. Особливо це стосується бібліотечних працівників. Дуже часто ми пливемо за течією, проявляємо інертність, боїмося втратити наявну стабільність, не бажаємо ризикувати. Не вистачає, на жаль, знань, і єдиний на сьогодні шлях їх отримати – самоосвіта. Маємо надію, що тут стануть у пригоді випуски інформаційно-аналітичного бюлетеня «Соціологічні дослідження в бібліотеках», який видає НПБУ з 1992 року, та матеріали методичного сайту НПБУ, зокрема його рубрики «Сторінка дослідника» (<http://profy.nplu.org/>), професійне спілкування.

Але, хоча в останній час соціологічні бібліотечно-знавчі дослідження стали нормою бібліотечної практики, далеко не у всіх обласних бібліотеках є спеціальні підрозділи. Це показало і вивчення, проведене на початку 2007 року науково-дослідницьким відділом НПБУ. Як свідчать його матеріали, такі підрозділи збереглися лише в НПБУ та ХДНБ. У жодній з ОУНБ немає окремого відділу, в двох існує відділ науково-методичної роботи та соціологічних досліджень (Донецька, Кіровоградська ОУНБ), у Миколаївській – науково-методичної роботи та інновацій. П'ять бібліотек (Волинська, Одеська, Полтавська, Сумська, Чернігівська ОУНБ) мають у складі науково-методичних відділів сектори або фахівців із соціології. У Вінницькій ОУНБ створюються тимчасові робочі групи. В 6 бібліотеках (Дніпропетровська, Житомирська, Закарпатська, Львівська, Херсонська, Черкаська ОУНБ) є тільки посади заступників директора з наукової роботи. В Рівненській ОУНБ існує відділ маркетингу та наукової роботи (є сектор НДР, моніторингу бібліотечного середовища), в Луганській – відділ наукового аналізу і розвитку бібліотек.

Науково-дослідницькою роботою на місцях опікуються дуже рідко по 2 особи, в основному ж – одна людина.

Щодо залучення до проведення досліджень фахівців із інших організацій, то, за нашою інформацією, це практикують лише в Миколаєві. Партнером бібліотек тут виступає Центр із вивчення громадської думки «Наваль-експерт» [5].

Звичайно, в такій ситуації, коли одна людина відповідає і за підготовку програми, і за збирання інформації, і за узагальнення матеріалів дослідження та повинна весь час переключатися з однієї проблеми (теми) на іншу, дуже важко на високому рівні провести всі етапи НДР. Відсутність у бібліотеках спеціального наукового підрозділу з відповідно підготовленими кадрами породжує певні труднощі. Як наслідок, не вистачає часу на розроблення кожного етапу дослідження, виникають труднощі при формулюванні гіпотез та вибіркової сукупності. Найбільш складний момент для бібліотечних соціологів настає тоді, коли матеріали вже зібрано, цифри підраховано й потрібно

їх аналізувати і тлумачити, порівнювати та робити висновки, пропонувати шляхи вирішення виявлених проблем.

Однак, незважаючи на різні труднощі та перешкоди, інтерес до соціологічних аспектів бібліотечної діяльності дуже великий. Бібліотечні працівники розуміють, що це допомагає не тільки отримувати актуальну інформацію, але й знайти вірну тональність у спілкуванні, з одного боку, з користувачами, з іншого – з керівництвом та владою, а також визначити ефективні засоби функціонування бібліотеки у непростих економічних умовах.

Список використаної літератури

1. Балька Д. А. Библиологическая социология: Определение, предмет, методы / Д. А. Балька. – Б. в. д. – С. 39-69.
2. Богуш Т., Мاستіпан О. Дослідження незадоволеного читачького попиту / Т. Богуш, О. Мاستіпан // Соціологічні дослідження в бібліотеках : інформ.-аналіт. бюл. Вип. 31. – К., 2005. – С. 3-32.
3. Богуш Т. Роль і місце публічних бібліотек України в соціокультурному просторі регіону: Результати дослідження / Т. Богуш // Соціологічні дослідження в бібліотеках : інформ.-аналіт. бюл. Вип. 34 / НПБ України. – К., 2008. – С. 3-40.
4. Богуш Т. Роль публічної бібліотеки в житті пересічного українця: (за наслідками дослідження) / Т. Богуш // Бібл. планета. – 2008. – № 4. – С. 5-9.
5. Любаренко Л., Мاستіпан О. Що ми маємо сьогодні... : (деякі проблеми наук.-дослід. діяльн. б-к України) / Л. Любаренко, О. Мастіпан // Соціологічні дослідження в бібліотеках : інформ.-аналіт. бюл. Вип. 33 / НПБ України. – К., 2008. – С. 15-23.

6. Мастіпан О. Сільські бібліотеки України: реальний стан, проблеми, перспективи (за результатами дослідження) / О. Мастіпан // Бібл. планета. – 2008. – № 3. – С. 14-17.

7. Мастіпан О. Сільські бібліотеки України: реальний стан, проблеми, перспективи (за результатами дослідження) / О. Мастіпан // Бібл. планета. – 2009. – № 1. – С. 7-11.

8. Методичні рекомендації по організації впровадження результатів наукових досліджень в практику бібліотек / ДРБ УРСР ; авт. С. Л. Зворський. – К., 1982. – 32 с.

9. Молицька Г. Обов'язковий примірник документів (місцевий) та повнота його надходження до Тернопільської обласної наукової бібліотеки за 1998-2002 роки : (результати соціол. дослідж.) / Г. Молицька // Соціологічні дослідження в бібліотеках : інформ.-аналіт. бюл. Вип. 30 / НПБ України. – К., 2004. – С. 10-22.

10. Обов'язковий примірник документів (місцевий) та повнота його надходжень до Тернопільської ОУНБ за 1998-2002 роки : (результати соціол. дослідж.) / Тернопіл. обл. універс. наук. б-ка ; підгот. Г. С. Молицька. – Тернопіль, 2004. – 38 с.

11. Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та вищих навчальних закладів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 2001-2005 роки / М-во культури і туризму України ; ДЗ «Нац. парлам. б-ка України» ; склад. Т. Богуш, С. Зворський, Л. Любаренко, О. Мастіпан, Т. Швачка. – К., 2009. – 232 с.

12. Социологический справочник / под общ. ред. В. И. Воловича. – К., 1990. – С. 104.

13. Фридьєва Н. Изучение читателя : опыт методики / Н. Фридьєва ; Главполитпросвет ; под ред. М. А. Смушковой. – 2-е изд., испр. и доп. – М.; Л. : Долой неграмотность : [Центр. тип. Н.К.В.М.], [1928]. – 158, [2] с. : табл.

УДК 316 : 027.625(477)

СОЦІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ ЯК ПІДґРУНТЯ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ ТА РОЗВИТКУ ЧИТАННЯ

Автор розкриває систему вивчення дитячого читання в бібліотеках України, його динаміку, включаючи такі аспекти, як зацікавлення краєзнавчою літературою, книгами, виданими українською мовою, творами сучасних українських авторів; відзначає особливості сучасного, „кліпового”, сприйняття інформації. Результати цих досліджень запропоновано покласти в основу Державної цільової програми підтримки та розвитку читання.

Ключові слова: діагностика читання, соціологічні дослідження, читачька компетентність дитини, державна програма.

Автор раскрывает систему изучения детского чтения в библиотеках Украины, его динамику, включая такие аспекты, как интерес к краеведческой литературе, книгам, изданным на украинском языке, произведениям современных украинских авторов; отмечает особенности современного, «клипового», восприятия информации. Результаты этих исследований предлагается положить в основу Государственной целевой программы поддержки и развития чтения.

Ключевые слова: диагностика чтения, социологические исследования, читательская компетентность ребёнка, государственная программа.

The author examines the children`s library reading study system, the evolution of children`s reading, including such aspects as interest in local history literature, books published in Ukrainian, works of modern Ukrainian authors, peculiarities of modern, "video-based", perception of information. The results of these researches are suggested to be put in the foundation of the National goal-oriented program to support and develop reading.

Key words: the reading diagnostics, sociological researches, the child`s reading competence, the State program.

ПРОБЛЕМА «кризи читання», про яку вже багато років із занепокоєнням пишуть учені багатьох країн світу, не могла не торкнутись України. Соціокультурна ситуація, що склалася в державі, призвела до зниження авторитету друкованого слова, престижності читання серед дітей і, відповідно,

до зниження освітнього, загальнокультурного рівня дітей та молоді.

О. Петренко

Якщо не читає доросла людина, це мало в чому позначиться на ній: її внутрішній світ уже сформований. Що ж стосується дітей, то читання закладає фундамент